

Eltűnnek a Felvidékről a magyar városnevek

Kassáról jelentik: A belügyminiszter minden város, község és helység részére cseh hangzású hivatalos nevet állapított meg. Az összes bíróságoknak, állami és közhivataloknak, szervezeteknek, intézeteknek és üzemeknek ezeket a megállapított és kihirdetett elnevezéseket kell használniok. Az utcákat és tereket olyan helységeken, amelyekben több, mint 20% cseh nyelvű állampolgár lakik, valamint az összes fürdőhelyeken az állam nyelvén kell megjelölni.

Pozsonyból jelentik: A bírák és ügyvédek

Benes — bonyodalmak után a népszövetség alelnöke

Genfből jelentik: A népszövetség tegnapi közgyűlésén nagy feltűnést keltett, hogy az alelnök-választás során Benes, Csehország megbízottja, az első szavazáskor kibukott. Az első szavazás során Franciaország, Brazília, Nagybritannia, Japán és Belgium fődelegátusait választották meg alelnököknek, akik mintegy 30—30 szavazatot kaptak, míg Benesre mindössze csak 17 szavazatot esett. A második választás során Benes nagynehezen meg-

vizsgálóbizottsága elhatározta, hogy a vizsgálati nyelv kizárólag a csehszlovák nyelv lehet.

A trencsényi zsupán rendeletet bocsátott ki, amely szerint tekintettel arra, hogy nyilvános helyeken szinte kizárólag használják a magyar nyelvet, az alárendelt hatóságokat kötelezik arra, hogy a magyarul beszélő személyeket igazolásra szólítsák fel. Továbbá elrendeli a zsupán, hogy minden nyilvános vagy magánjellegű nyomtatványnak csak cseh vagy tót nyelven szabad megjelenni.

is bejutott az alelnökök közé, de csak egyetlenegy szavazattal előzte meg Torriente kubát kiküldöttet. A szavazás eredménye szemelláthatóan nagyon kellemetlenül érintette a cseh küldöttséget. A közgyűlés elnöke maga a főbizottságnak elnöke.

A fővételi ügyekkel a hatodik bizottság foglalkozik, amelynek elnöke gróf Gimeno (Spanyolország), alelnöke pedig Escalante (Venezuela).

Aki Pesten destruktív és Budán konstruktív

Buda ezúttal nem először mond ellent Pestnek és aligha utóljára. A különös ebben az esetben csak az, hogy az öreg, konzervatívizmusának vasalapjával tüntető Buda liberalizmusában, sőt bölcs engesztelődésben is messze felülmúlja Pestet, amely a kommunizmus után szadista módon kéjelgett önmaga meggyalázásában és vesébe látó szemével kérkedett, üldözve azt is, aki a „zsidó“ és vele egyértelmű „kommunista“ szót nem tudta elegendő gyűlölettel fűszerezni a foga között. Nem pusztán a politikai elfogultság, a hatalom kizárólagosságának megszerzési vágya, de akárhányszor az idők kódében elborult látás is csinált justizmordokat. Esztendők, talán évtizedek kellenek, amíg a tárgyilagos igazság ismét bekötött szemmel ítélkezik és revízió alá veszi mindazt, amit a földult lelkű emberek elkövettek. Hinni kell benne, hogy hamarosan eljön az idő, amikor az igazság serpenyőjében nem szerepel majd nyomatékképpen az emberi indulat, amikor ismét visszatér jogaiba az elnéző szeretet. Ma még ott tartunk, hogy ahány ember vagyunk, annyiféleképpen ítéljük meg a diktatura fő- és mellékalakjainak szereplését; sőt még ma is vannak, akik azt is kárhoztatják, ha valaki helyén maradt, hogy mentse, ami menthető, ha valaki föloldozta magát, hogy rossz tanácsal a kisebbség uralmának megdöntésére törjön, ha valaki kihasználta népszerűségét a polgárság védelmében, ha valaki őrt állott a rombolás közepette azon a poszton, ahová a tudomány és kultúra fejlesztésének minden időben szent érdeke állította.

Az ilyen emberek cselekedeteinek megítélése csak szubjektív módon történhetett. Az igazoló bizottságok, amelyeknek munkáját Vass József kultuszminiszter nevezte humbognak, de maguk a vádlott egyéniségeket környező társadalmi rétegek is aszerint ítéltek, hogy feltették-e valakiről, hogy belső hajtóerők készítették cselek-

vésre, vagy a kényszernek engedett és a polgárság érdekében cselekedett.

Igy és csak így eshetett meg az, hogy annak az ismert névnek a viselőjét, akiről itt szó lesz, a Duna pesti oldalán — enyhén szólva — destruktívnak minősítették, míg odaát Budán a régi megbecsüléssel veszik körül. A kétféle ítélet az időnek kell majd összeegyeztetni, mi ma csak a hullámokat szeretnénk megrajzolni, amelyek ott zajlanak e férfiú körül, akinek — s ezt minden állásfoglalás nélkül elmondhatjuk — igen jelentős érdemei vannak a magyar kultúra népszerűsítése körül.

Bokányi milliója

Becsöngetek a jégverem-utcai lakás ajtaján. Dr. Lendl Adolf professor maga jön elém és szemmel láthatóan örül a pesti vendégnek, aki jövőndő tervei iránt érdeklődik. Hiszen nem titok, hogy az új állatkert tervezőjének, első, sok érdemet szerzett igazgatójának szerződését felbontotta a főváros, az Akadémia kizárta tagjai közül és ugyanakkor a kultuszminisztérium megbízta a Vörmezőn létesítendő természettudományi múzeum terveinek elkészítésével, a budaiak pedig, a konstruktív Hollós Máttyás-Társasággal az élén, lelkesen állottak oda a Pesten destruktívnak minősített Lendl professor mellé és nagy munkájában szeretettel támogatják.

Dr. Lendl Adolf, bár a szerződésbontó véghatározat Folkusházy alpolgármester aláírásával ott van a kezében, tulajdonképpen ma sem tudja, hogy mivel vádolták. Nem kapott egyéb írást, csak a véghatározatot. Mi úgy tudjuk, vádlói azt állították, hogy kommunista volt, a diktatura alatt szigorúbban bánt alantasaival, mint egyébkor, a munkásoknak kedvezett és Bokányi népbiztostól egymilliót kapott.

A vádak első része nagyon relativ valami és

ezen a címen még senkit el nem csaptak, senkinek a szerződését föl nem bontották. Hogyan áll azonban a Bokányi-féle millió dolga? Meg kell állapítani, hogy Bokányi Dezső ezt az egymillió koronát tényleg kiutalta, de nem dr. Lendl egyéni céljaira, hanem a természettudományi múzeum terveinek elkészítésére. Rengeteg építési, mérnöki munka kellett volna a tervrajzokhoz, aligha lett volna elegendő ez az egymillió.

— Tizenöt esztendeje dolgozom — mondja szeliden a professor — ezen a munkán. Tíz mázsa jegyzetből kivonatoltam azt az elaborátumot, amit a kultuszminisztériumnak nemrégiben beterjesztettem. A Bokányi-féle egymillióból azonban sem magam föl nem vettem egy fillért, sem másnak ki nem utaltam semmit. A kommunizmus bukása után az egész összeget ott találták a kultuszminisztériumban. Erre Pekár Gyula államtitkár a tanum, aki — szabad pénz lévén — a teljes egymilliót a Nemzeti Múzeum céljaira utalta. Véges ésszel nem tudom megérteni, hogy lehet engem ezzel a millióval megvádolni, amelyet egy ujjal sem érintettem.

Az Akadémia és az Állatkert

— Kezembem a főváros véghatározata, ez az egészen komikus írásbeli dolgozat, amelyből valami olyasmi derül ki — bocsánat a drasztikusságot, de nem az én bűnöm —, hogy dr. Lendl Adolfnak nincs meg az etikai alapja arra, hogy a székesfővárosi állatkert és az Akadémia között az érintkezést közvetítse. Talán nincsen egészen szó szerint így, de az értelme, vagy az értelmetlensége tökéletesen ez. De benne van az is, hogy a fővárosnak fel kellett bontania Lendl professor szerződését, mert az Akadémia kizárta tagjai sorából. Megkérdezem, hogy viszont az Akadémia mivel okolta meg a kizárást? — Mosolyogva feleli:

— Mert a főváros felüggesztett az állatsomtól.

Ime, az „igazoltatási humbug“ legfényesebb példája, amikor az egyik intézmény a másik intézményre való hivatkozással döntéket és exisztenciákat felelt. Persze a másik meg az egyikre hivatkozik. Az Akadémia kizárja tagjai sorából dr. Lendl Adolfot, mert a főváros felüggesztette állásától; a főváros pedig megfosztja szerződésétől, mert az Akadémia kizárta.

A fellebbezés a tanácsi döntés ellen már ott van a polgármesteri hivatalban. De nem sietnek a közgyűlés elé vinni. Pedig a dolog sietős. Egyrészt fogynak azok a koronák, amelyeket Lendl akkor rakott félre, amikor még nem állt a főváros szolgálatában, hanem tanszerekkel kereskedett és olyan magyar exportot csinált ezekből a cikkek-ből, hogy ha az üzlete ma is meglenne, jelentékenyen hozzájárulna a magyar korona javításához. A főváros azonban meghívta az általa alkotott világhírű állatkert igazgatójával, s most az állatkert elcsapott igazgatójának lassanként meg kell ennie azt a kis pénzt, amit valaha az üzletember gondosan félrerakott. De sietni kell a fellebbezéssel azért is, mert az állatkert minden bokra, minden állatja keservesen sirni látszik az ápoló kéz után.

Az eleven múzeum

Dr. Lendl Adolf egy hatalmas csomagot bontogat ki: a Természettudományi Múzeumról szóló